

CLT

Med Zipf mot framtiden En integrerad lexikonresurs för svensk språkteknologi

Lars Borin

Språkbanken Inst. för svenska språket Göteborgs universitet

Schæffergårdssymposiet 30/1 2010

BANKEN

CLT

bakgrund och förutsättningar

- ► lexikonresurser för språkteknologi kräver stora arbetsinsatser för sitt förverkligande
- resurserna blir användbarare om de är interoperabla än om de inte är det, även mellan språk
- en sorts mångsidigt användbar resurs är ett frasnät (framenet)
- frasnät finns för några få språk, men inte för svenska
- Språkbanken har startat ett svenskt frasnätsprojekt, SweFN++
- i det försöker vi återanvända befintliga fria resurser så mycket som möjligt

återanvändning av befintliga resurser

Språk BANKEN

CLT

i Språkbanken

- ► SALDO (~73.000 betydelser) (navet i SweFN++)
- ► PAROLE (~29.000 lemgram) (syntaktisk valens)
- ► SIMPLE (~4000 betydelser) (semantisk valens)
- ► GLDB/SDB (~60.000 ingångar) (semantisk valens)
- ▶ Dalin (1800-t.; ~60,000 ingångar) (diakroni)
- ► (fornsvenska (~25.000 ingångar) (diakroni))
- ► (~200 miljoner ord korpusar)

Språk-BANKEN

CLT

SALDO

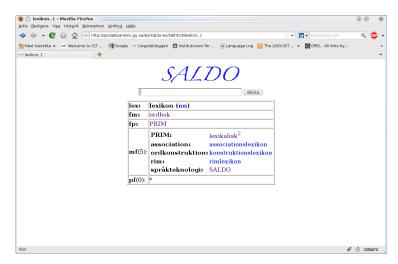

Språk-BANKEN

CLT

SALDO, 2

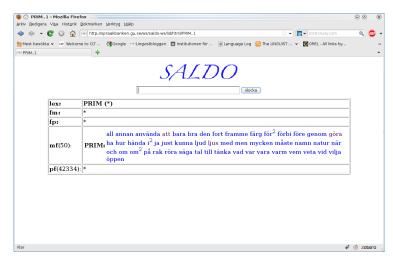
UNIVERSITET

Språk-

BANKEN

CLT

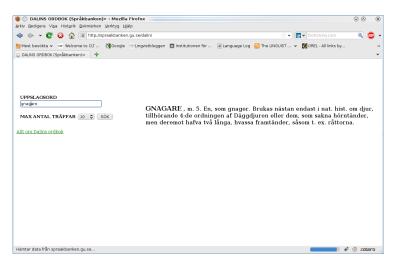
SALDO, 3

Dalins ordbok (1850–53)

Språk-BANKEN

CIT

externa fria lexikonresurser

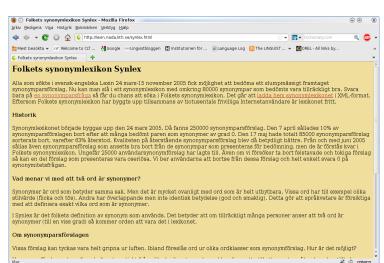
- SynLex folkets synonymordbok (för 'variabelt' ordnät)
- svenska Wiktionary (för definitioner)
- ► Lund University Frame List (för frasnätsord)
- ► IDS/LWT
- ► (¿¿) svenskt ordnät (??)
- ▶ ... och kanske andra

SynLex

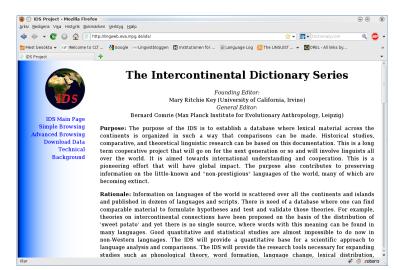

Språk-BANKEN

CLT

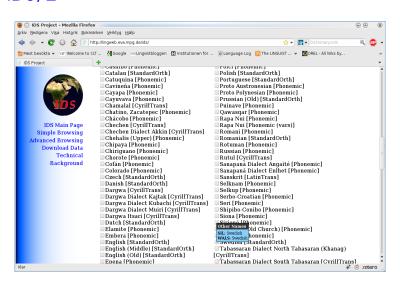
IDS (Intercontinental Dictionary Series)

IDS, 2

Språk-BANKEN

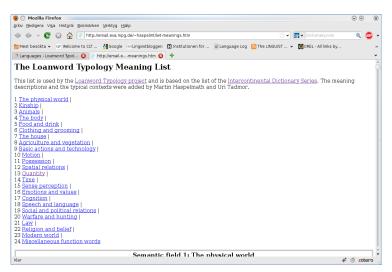

LWT (Loanword Typology Project)

Språk-BANKEN

CLI

hopkoppling och harmonisering av lexikonresurser

- CIT
- befintliga resurser i flera olika format, med olika sorters innehållskategorier
- minimimålet är två sorters gemensamma enheter:
  - betydelser
  - 2. lemgram (och tillhörande böjningsmönster)
- vi vill kunna koppla ihop båda sorterna över alla resurser
- all information m\u00e4ste vara explicit och entydig
- ▶ vi vill använda SALDO:s identifierare

stabila identifierare ("PID")

- Språk-BANKEN
- CLT

- ▶ i SALDO finns id för:
  - ► betydelser (grad..1)
  - ► lemgram (grad..nn.1)
  - ordklasser (nn)
  - ▶ paradigm/böjningstabeller (nn_3u_film)
- ► SALDO-id:na är utformade för att vara:
  - unika (inga andra id behövs, t.ex. som databasnycklar)
  - atomära (inga inbyggda antaganden om betydelser/underbetydelser, etc.) (fast lemgram-id innehåller ordklassbeteckningen)
  - användbara i Semantic Web-formalismer (RDF, OWL): de är välformade xml-namn
  - läsbara av människor (underlättar arbetet med resurserna)

CIT

hopkoppling av lexikonresurser

- harmoniseringen av format kan i stor utsträckning göras med datorprogram
- hopkopplingen av resursernas innehåll vill vi också automatisera så mycket som möjligt
- men hur mycket är möjligt? hur mycket manuellt arbete kommer det att innebära?
- ▶ det är här Zipf kommer in i bilden

CLT

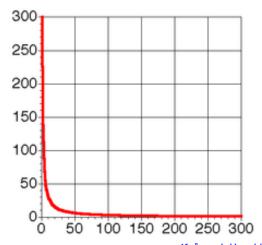
George Kingsley Zipf (1902–1950)

(från Wikipedia)

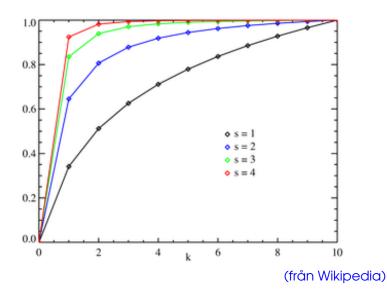
Zipfs lag: rangordning ⇒ frekvens

(från <http://www.useit.com>)

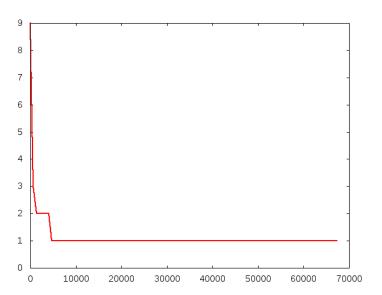
Zipfs lag: rang ⇒ kumulativ mängd

betydelser per grundform i SALDO

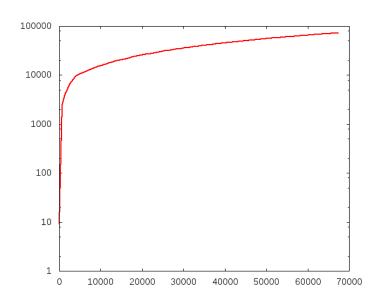
BANKEN CLT

grundformer ⇒ betydelser i SALDO

BANKEN CLT

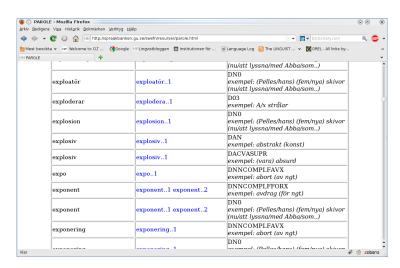

med Zipf ...

- ▶ mot framtiden
- ▶ och mot det förflutna
- hypotes: eftersom de flesta grundformerna bara bär en betydelse i våra lexikonresurser, kan vi mekaniskt koppla ihop dem med acceptabel precision för praktiska tillämpningar

PAROLE - SALDO

SIMPLE - SALDO

Språk-Banken

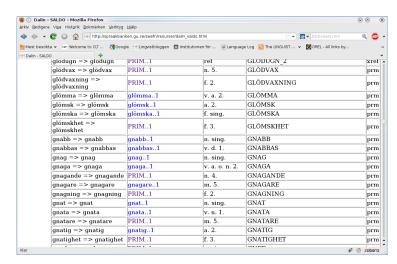
kiv <u>B</u> edig	era Vi <u>s</u> a Hist <u>o</u> rik <u>B</u> okm	iärken ⊻erktyg <u>H</u> jälp				⊗ ⊗
	▼ C ③ 🚱 ⊞ http://spraakbanken.gu.se/swefn/resurser/simple_v.html					
Mest bes	iökta 🕶 cur Welcome to	CLT 🛂 Google 🖽 Lin	gvistbloggen	III Insti	itutionen för 🐻 Language Log 🔝 The UNG	UIST V MOREL - All links by
SIMPLE		+				-
		Communicati	on x1/1/0	p1	a0	a0-t-Human-tra
	löddrar	<<2/1	=2/1/0	ZZ	+State	Gen
		Stative	x1/1	р1	a0	a0-t-Substance-tra
	löder	<<1	=1/1/0	ZZ	+Cause_constitutive_change	Gen
		Change	x1/1	р1	a0 a1	a0-t-Human-tra a1-t-Concrete_entity-tra
	lokaliserar	<<1	=1/1/0	ZZ	+Acquire_knowledge	Gen
		Cognition	x1/2/0	p1	a0 a1	a0-t-Human-tra a1-t-Entity-tra
	löper	<<1	=1/2/0	ZZ	+Stative_location	Gen
		Stative	x1/1	р1	a0 a1	a0-t-Entity-tra a1-t-Location-tra
	löper	<<2	=1/4/0	ZZ	+State	Gen
		Stative	x1/1	p1	a0 a1	a0-t-Human-tra a1-t-Time-tra
	lossnar	<<1	=1/1/0	ZZ	+Change_of_state	Gen
		Change	x1/1	р1	a0	a0-t-Concrete_entity-tra
	luckrar	<<1	=1/1/0	ZZ	+Cause_change_of_state	Gen
		Change	x1/1	p1	a0 a1	a0-t-Human-tra a1-t-Area-tra
	lufsar	<<1	=1/1/0	ZZ	+Move	Gen
		Motion	x1/1	р1	a0 a1	a0-t-Human-tra a1-t-Location-dfa
	luftar	<<1	=1/1/0	ZZ.	+Purpose act	Gen

Språk-BANKEN

CIT

Dalin - SAI DO

SynLex - SALDO

```
Swesaurus - Mozilla Firefox
Arkiv Bedigera Viga Historik Bokmärken Verktyg Hjälp
💠 💠 🗸 🔞 🔐 http://spraakbanken.gu.se/swefn/resurser/swesaurus_80.html
                                                                                              👼 Mest besökta 🗸 🥨 Welcome to CLT... 🛂 Google - Hungvistbloggen 🖫 Institutionen för... 🕝 Language Log 👩 The UNGUIST... 🗸 📆 OREL - All links by...
SHI Swesaurus
             max: 92 %
             avg: 80 %
              dev: 0 %
                           fräsch...1 färsk...1
              min: 80 %
              may: 80 %
             avg: 80 %
             dev: 0 %
                           fröida sig., 1 förlusta sig., 1
              min: 80 %
              max: 80 %
             avg: 80 %
              dev: 0 %
                           fukta...1 vattna...1
             min: 80 %
             max: 80 %
             avg: 85 %
              dev: 6 %
                           stinn...1 fvlld...1 fullmatad...1 fullproppad...1
              min: 80 %
              max: 94 %
             avg: 86 %
                           tänka efter...1 grunna...1 grubbla...1 betänka...1 fundera...1
             dev: 6 %
              min 80 %
                           filosofera 1 tänka 1
              may 96 %
             avg: 82 %
              dev: 0 %
                           fundering..1 tanke..1
             min: 82 %
             max: 82 %
Klar
                                                                                                                    * @ zotero
```


SynLex - SALDO, 2

```
Swesaurus - Mozilla Firefox
Arkiv Bedigera Viga Historik Bokmärken Verktyg Hjälp
💠 💠 🗸 🔞 🏠 😑 http://spraakbanken.gu.se/swefn/resurser/swesaurus_90.html
                                                                                             👼 Mest besökta 🗸 🚾 Welcome to CLT... 🛂 Google - 🖽 Lingvistbloggen 📳 Institutionen för ... - 🐻 Language Log 👩 The LINGUIST... 🗸 🐻 OREL - All links by...
SHI Swesaurus
                                frojd..1 trivsel..1
                   min: 90 %
                   max: 90 %
                   avg: 94 %
                   dev: 0 %
                                fullproppad..1 stinn..1
                   min: 94 %
                   max: 94 %
                   avg: 96 %
                   dev: 4 %
                                fundamental..1 elementär..1 grundläggande..1
                   min: 92 %
                   max: 100 %
                   avg: 94 %
                   dev: 2 %
                                tänka efter..1 fundera..1 tänka..1
                   min: 92 %
                   max: 96 %
                   avg: 100 %
                   dev: 0 %
                                klaffa..1 fungera..1 funka..1
                   min: 100 %
                   max: 100 %
                   avg: 100 %
                   dev: 0 %
                                furste..1 hövding..1
                   min: 100 %
                   max: 100 %
                   avg: 90 %
                   dev: 0 %
                               fyrhörning..1 romb..1
                                                                                                                   * @ zotero
```

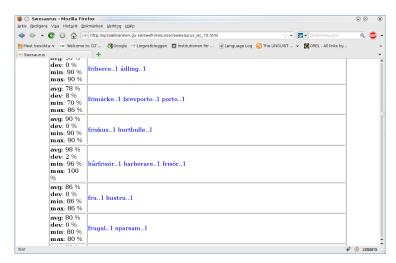

SynLex – SALDO, 3

```
Swesaurus - Mozilla Firefox
Arkiv Bedigera Viga Historik Bokmärken Verktyg Hjälp
💠 💠 🗸 🔞 🏠 😑 http://spraakbanken.gu.se/swefn/resurser/swesaurus_70.html
                                                                                                👸 Mest besökta 🗸 😅 Welcome to CLT ... 🛂 Google - 🖽 Lingvistbloggen 📳 Institutionen för ... 🔞 Language Log 🔝 The LINGUIST ... 🔻 👩 OREL - All links by...
SHI Swesaurus
                             stinn...1 fylid...1 fullmatad...1 fullproppad...1
               min: 80 %
               max: 94 %
               avg: 85 %
                             tänka efter..1 grunna..1 grubbla..1 begrundan..1 eftertanke..1
               dev: 9 %
                             betänka...1 reflexion...1 begrunda...1 fundera...1 filosofera...1
               min: 70 %
                             tänka..1
               max: 100 %
               avg: 82 %
               dev: 0 %
                             fundering..1 tanke..1
               min: 82 %
               may: 82 %
               avg: 75 %
               dev: 5 %
                             tankfull..1 betänksam..1 fundersam..1
               min: 70 %
               max: 80 %
               avg: 76 %
               dev: 0 %
                             fura..1 tall..1
               min: 76 %
               max: 76 %
               avg: 80 %
               dev: 0 %
                             fv..1 usch..1
               min: 80 %
               max: 80 %
               avg: 82 %
               dev: 4 %
                            fyllo..1 suput..1 fyllerist..1 alkoholist..1 alkoholmissbrukare..1
http://spraakbanken.gu.se/ws/saldo-ws/lid/html/fundera...1
                                                                                                                       * @ zotero
```


SynLex - SALDO, 4

CLT

SweFN-pilotprojekt

- personer: Lars Borin, Dana Dannélls, Markus Forsberg, Maria Toporowska Gronostaj, Annika Kjellandsson, Dimitrios Kokkinakis
- vi har använt existerande standardprogram för snabb start och utprövning av metodologi: Subversion, OpenOffice DB, emacs
- små specialprogram och -skript samt SALDO-webbtjänster (baserade på SALDO/FM-maskineriet) som klister
- återkoppling via automatgenererade webbsidor

SALDO-återkoppling

Språk-BANKEN

SALDO-återkoppling, 2

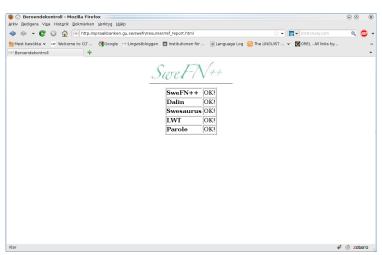
Språk-BANKEN

beroendekontroll gentemot SALDO

SweFN++

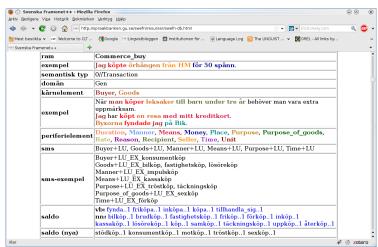
Språk-BANKEN

SweFN++, 2

Språk-BANKEN

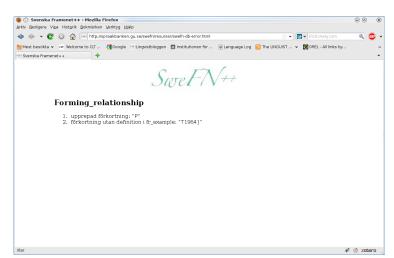

Språk-BANKEN

CLT

SweFN++, 3

pågående och planerat arbete

- ▶ SALDO-städning (betydelser): nästan klart
- hopkoppling av SALDO och SynLex: påbörjad
- detaljerad inventering av fria lexikonresurser: gjord, men inte rapporterad
- pilotuppsättning frasnätsingångar: klar
- ► formatstandardisering (LMF/OWL) och innehållsharmonisering: våren 2010
- ▶ länkning SALDO Dalin: våren 2010
- ► Dalinmorfologi: våren 2010
- ▶ medelsansökan: 10/2 (RJ), 30/3, 20/4 (VR)

CLT

metodologi

- utgå från engelska ramar, modifiera vid behov (samma som SFN)
- använd de befintliga resurserna så mycket som det går (beroende av god länkning)
- hitta nya enheter i svenska korpusar

metodologi, 2

- använd befintliga verktyg för att annotera korpusar så att bra exempelfraser blir lätta att hitta (jfr Deepdict):
  - MALTparser kan ge (kandidater till) valensramar
  - SALDO (och annan lexikalisk-semantisk information) kan ge (kandidater till) semantiska grupper av valensargument
- något som vi är särskilt intresserade av är att utöka mängden flerordingar i våra lexikonresurser

BANKEN

CLT

metodologi, 3

- om arbetet läggs upp på rätt sätt, med rätt datorstöd, så hoppas vi att ny information i lexikonet direkt kan komma korpussökningen till nytta
- ► metodologiska och andra forskningsfrågor:
  - arbetsflöde och verktyg: hur bäst kombinera automatiska processer och manuellt arbete?
  - semantiska roller och ramelement
  - ramar och konstruktioner

BANKEN

CIT

sammanfattning

- ▶ planerna för SweFN++ omfattar:
  - återanvändning av fria lexikonresurser för svenska
  - byggande av ett svenskt frasnät ovanpå resurserna
  - skapandet av en diakronisk lexikonresurs
  - utforskande av metodologi f\u00f6r att g\u00f6ra allt detta så arbetsbesparande som möjligt
  - ▶ tillhandahållande av resultatet some en öppen resurs (open content/open source)